

Inrikesminister
Maria Ohisalo

Bästa minister,

Svenska Finlands folkting tackar för möjligheten att träffa er och uppmärksamma behovet av räddningsmannautbildning på svenska.

Folktinget har erfarit att bristen på svenskkunnig yrkespersonal inom räddningsväsendet har lett till att situationen är mycket utmanande inom de tvåspråkiga områdena och på Åland. Det här är en direkt följd av att det inte har ordnats regelbunden räddningsmannautbildning på svenska i landet. Folktinget framhåller att det är viktigt att uppnå en långsiktig lösning i denna fråga och lyfter fram det förslag, som räddningsdirektörerna för de tvåspråkiga räddningsverken i landet och brandchefen för Mariehamns Räddningsverk har enats kring:

- att Räddningsinstitutets lagstadgade skyldighet att ordna räddningsmannautbildning på svenska överförs på permanent basis till Helsingfors räddningsskola, så att staten samtidigt övertar finansieringen av utbildningen.

Folktinget understryker ytterligare det viktiga i att räddningsmannautbildningen på svenska ordnas regelbundet, företrädesvis vart tredje år. Räddningsskolan bör även ges rätt att vid behov ordna utbildningen utanför Helsingfors.

Räddningsväsendets skyldighet att förverkliga språkliga rättigheter

Räddningsväsendets tjänster är av stor betydelse när det gäller skyldigheten att trygga de grundläggande fri- och rättigheterna, vilket också gäller språkliga rättigheter. Ett tvåspråkigt räddningsverk ska på eget initiativ bemöta enskilda personer på deras eget språk, finska eller svenska.

En av räddningsväsendets viktigaste uppgifter är att förebygga olyckor. Räddningsväsendets myndigheter ska följaktligen handleda, ge råd och upplysa invånare samt andra aktörer om deras skyldigheter enligt räddningslagen. En förutsättning för detta är att ett tvåspråkigt räddningsverk har språkkunnig personal i tillräcklig omfattning, som kan sköta uppgifterna på finska och svenska.

Staten sköter yrkesutbildningen inom räddningsväsendet i enlighet med lagen om Räddningsinstitutet (607/2006). Enligt lagen har Räddningsinstitutet finska som undervisningsspråk, och undervisning ges också på svenska. Räddningsinstitutet ordnar vid behov utbildning som leder till yrkesexamen och även annan utbildning i form av utbildningsprogram och kurser som genomförs på svenska (RP 222/2005 rd).

I enlighet med räddningslagen (379/2011) kan inrikesministeriet också godkänna någon annan läroanstalt än Räddningsinstitutet med ett offentligt samfund som huvudman att ge yrkesinriktad grundutbildning inom räddningsbranschen. Med denna bestämmelse avses i praktiken Helsingfors räddningsskola (RP 257/2010 rd).

Folktinget hänvisar till att räddningsmannautbildningen på svenska trots skrivningarna i lagen har ordnats endast två gånger under 2000-talet, åren 2006 och 2012. Ministeriet tillsatte år 2009 en arbetsgrupp med uppdrag att utreda alternativ för ordnande av räddningsutbildningen på svenska. Ett centralt förslag som arbetsgruppen lade fram var att räddningsutbildningen på svenska skulle ordnas regelbundet med tre års intervall i Räddningsinstitutets regi. Men svenskspråkig räddningsmannautbildning har ordnats endast en gång efter detta, i Jakobstad år 2012, och arbetsgruppens förslag har därmed inte förverkligats.

Folktinget har lyft fram behovet av räddningsmannautbildning på svenska i ett flertal utlåtanden till ministeriet under årens lopp. Därtill diskuterade vi ärendet med ministeriets kanslichef Päivi Nerg år 2015 och vid ett möte med kanslichef Kirsi Pimiä i juni 2020. Räddningsdirektörerna för de tvåspråkiga räddningsverken och brandchefen för Mariehamns Räddningsverk har även påtalat problematiken i kontakt med tjänstemän på olika nivåer inom räddningsförvaltningen under många år.

Konsekvenser för räddningsväsendet på de tvåspråkiga områdena i landet och Åland

Eftersom Räddningsinstitutet i Kuopio har ordnat räddningsmannautbildning på svenska endast sporadiskt är den nuvarande situationen mycket utmanande ur svenskspråkig synvinkel.

- Det finns behov av svenskkunnig utbildad personal inom alla yrkeskategorier från brandmän till befäl, men det mest akuta behovet gäller utbildningen av räddningsmän. Räddningsutbildning på svenska är en synnerligen angelägen fråga också för Åland.
- Det är inte ovanligt att svenskspråkiga personer från Österbotten har valt att genomgå brandmannautbildning i Sverige. Enligt Utbildningsstyrelsens beslut har utbildningen gett behörighet för tjänster för räddningsväsendets heltidsanställda personal. Men sedan våren 2020 sker detta inte automatiskt, utan personer som har slutfört sina studier i Sverige ska motivera sin kompetens även på andra grunder än genom examina avlagda i Sverige.
- För personer bosatta på Åland är brandmannautbildningen i Sverige i regel det enda alternativ som står till buds av språkliga orsaker. För ålänningar är utbildningstiden därtill ett särskilt problem. Räddningsverket i Mariehamn har även ansvaret för akutvården på Åland. Detta innebär att ålänningarna förutom en avlagd brandmannaexamen i Sverige, ska genomgå en akutvårdsinriktad närvårdarutbildning på svenska i Vasa. Den sammanlagda studietiden är då fem år, vilket bör jämföras med att studietiden för räddningsmannaexamen vid Räddningsinstitutet är 1,5 år. Utöver detta står räddningsväsendet på Åland inför stora pensionsavgångar under de närmaste åren.

- I Egentliga Finland och Nyland har avsaknaden av räddningsmannautbildning på svenska lett till att potentiella studerande av språkliga orsaker har valt andra studieinriktningar. Det här är en oroväckande utveckling, som har noterats även inom de övriga tvåspråkiga områdena i landet och på Åland.
- Bristen på svenskkunnig heltidspersonal har också inverkat direkt på möjligheten att rekrytera utbildare till kurser för avtalspersonal på svenska. Orsaken till detta är att de flesta utbildarna på kurserna för avtalsbrandkårer är heltidsbrandmän och underbefäl.
- Tillgången till yrkesutbildad personal är en angelägen fråga också för räddningsväsendet i Helsingfors, eftersom staden har för avsikt att inrätta tiotals tjänster inom räddningsväsendet under de närmaste åren. Om utbildningstillståndet för Helsingfors räddningsskola dras in efter sommaren 2023 torde stadens ökade behov av brandmän inte kunna tillgodoses på sikt. Det vore följaktligen motiverat att ministeriet beviljar räddningsskolan fortsatt utbildningstillstånd efter sommaren 2023, och att detta tillstånd omfattar regelbunden räddningsmannautbildning på svenska.
- Inrikesministeriet har tillsatt en arbetsgrupp för jämställdhet och likabehandling inom räddningsväsendet i maj 2020. Enligt uppgift behandlar gruppen även utbildning på svenska som en jämlikhetsaspekt. Detta visar att frågan om svenskspråkig utbildning är högaktuell på flera plan inom ministeriets förvaltningsområde.

Konklusion

Folktinget hänvisar till det förslag, som räddningsdirektörerna för de tvåspråkiga räddningsverken och brandchefen för Mariehamns Räddningsverk har enats kring. Enligt detta förslag överförs Räddningsinstitutets lagstadgade skyldighet att ordna räddningsmannautbildningen på svenska på permanent basis till Helsingfors räddningsskola, så att staten samtidigt övertar finansieringen av utbildningen.

Folktinget understryker särskilt att ekonomiska orsaker inte kan utgöra ett hinder för en långsiktig lösning på utbildningsfrågan, eftersom tillgången till svenskkunnig yrkespersonal har en direkt betydelse för räddningsväsendets skyldighet att förverkliga språkliga rättigheter i praktiken.

Ur språklig synvinkel är det en klar fördel om skyldigheten att ordna utbildningen överförs till en läroanstalt i en tvåspråkig region, eftersom detta på ett betydande sätt underlättar rekryteringen av både svenskkunniga studerande och lärare. En förutsättning för en lyckad rekrytering är vidare att utbildningen ordnas regelbundet, så att de som vill ansöka om en studieplats har reella möjligheter att planera för detta i god tid.

Folktinget konstaterar slutligen att räddningsväsendet står inför en strukturreform år 2023, ifall organiseringen av räddningsväsendet överförs till landskapsnivå i enlighet med regeringens förslag. Detta påverkar emellertid inte utbildningsbehovet på svenska, som fortsättningsvis är lika angeläget efter en eventuell reform.

Svenska Finlands folkting ber inrikesministeriet säkerställa räddningsmannautbildningen på svenska med brådskande tidtabell, förslagsvis från 2.1.2023, och med beaktande av de ställningstaganden som har lagts fram i denna skrivelse.

Helsingfors 15.12.2020

SVENSKA FINLANDS FOLKTING

Sandra Bergqvist
folktingsordförande

Christina Gestrin
folktingssekreterare

Mats Brandt
ordförande för
Folktingets förvaltningsutskott

Kristina Beijar
sakkunnig i förvaltningsärenden

Peter Johansson
räddningsdirektör
Östra Nylands räddningsverk